Əli Nuriyev – 85

Milli iqtisad elminin yorulmaz tədqiqatçısı

Bu günlərdə ölkənin elmi-mədəni ictimaiyyəti, çoxsaylı alim yetirmələri və tələbələri görkəmli iqtisadçı alim, AMEA-nın müxbir üzvü, Əməkdar elm xadimi Əli Nuriyevin anadan olmasının 85, elmi-pedaqoji fəaliyyətinin 60 illiyini sevgi-sayğı ilə qeyd edirlər. Milli iqtisad elminin yorulmaz tədqiqatçısının mənalı ömür yolu və zəngin elmi yaradıcılığı Vətəninə zəkası ilə xidmət nümunəsi kimi dəyərləndirilir.

Əli Nuriyev 1939-cu il iyun ayının 26-da Fizuli rayonunun Horadiz kəndində kolxozçu ailəsində anadan olmuşdur. Atası II Dünya müharibəsində həlak olmuş uşaq anasının himayəsində böyümüş, orta və ali təhsil alaraq həyatda davamlı uğurlar qazanmışdır.

1963-cü ildə Bakı Dövlət Universitetinin iqtisad fakultəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirən Əli Nuriyev 1966-cı ildə AMEA İqtisadiyyat İnstitutunun aspiranturasına daxil olmuşdur. Gənc iqtisadçı 1969-cı ildə "Aşağı Kür-Araz sənaye kompleksi və onun gələcək inkişaf yolları" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək iqtisad elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır. O, "Yeni təsərrüfatçılıq şəraitində Azərbaycan xalq təsərrüfatının ərazi quruluşunun təkmilləşməsi" mövzusunda doktorluq dissertasiyasını isə 1991-ci ildə M.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin və Moskva Coğrafiya İnstitutu birgə dissertasiya şurasında müdafiə etmişdir.

Elmi yenilikləri, çalışqanlığı və məsuliyyəti ilə seçilən iqtisadçı alim 1972–1979-cu illərdə Naxçıvan Elm Mərkəzində iqtisadiyyat və tarix şöbələrinin müdiri, 1980-1981-ci illərdə Ümumittifaq Kənd Təsərrüfatı Elmi Tədqiqat İnstitutu Azərbaycan filialının direktor müavini olmuşdur. Alim sonrakı 10 ildə AMEA İqtisadiyyat İnstitutunun şöbə müdiri, 2002–2012-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasında Geostrateji Araşdırmalar Mərkəzinin direktoru vəzifəsində işləmişdir.

Bacarıqlı elm və təhsil təşkilatçısı Əli Nuriyev 2013-cu ildən İdarəçilik Akademiyanın Regional İqtisadi və Sosial Araşdırmalar İnstitutuna rəhbərlik edir. 2003–2006-cı illərdə bu nüfuzlu elm və təhsil ocağında elmi-tədqiqat işlərinin istiqamətlərinin, problem və mövzuların müəyyənləşdirilməsinə bilavasitə rəhbərlik etmiş alim "Dövlət İdarəçiliyi: nəzəriyyə və təcrübə" jurnalının nəşrə hazırlanmasının da təşkilatçılarından olmuşdur.

Professor Əli Nuriyev genişprofilli iqtisadçı-regionşünas alimdir. O, 300-dən çox əsərin, 20 monoqrafiya, dərslik və vəsaitin müəllifidir.

Onun "Məhsuldar qüvvələrin respublika daxilində yerləşməsinin təkmilləşməsinin sosial-iqtisadi problemləri", "Azərbaycan Respublikasının iqtisadi və inzibati ərazi quruluşunun kompleks təkmilləşdirilməsi",

"Azərbaycan İqtisadiyyatının böhrandan çıxması və inkişafının prinsipial məsələləri", "Regional siyasət və idarəetmə", "Regional siyasət və idarəetmənin əsasları", "Azərbaycanda iqtisadi inkişaf və modernləşmə siyasətinin konseptual əsasları.", "Ölkənin regional strukturunun formalaşması və təkmilləşməsi problemləri", "Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafı və regional strukturunun təkmilləşməsi istiqamətləri" kimi fundamental tədqiqatları milli iqtisad elminə dəyərli töfələr olmuşdur.

İqtisadçı alimin əsərlərində keçmiş ittifaq məkanında ilk dəfə olaraq inzibati-ərazi bölgüsü, iqtisadi rayonlaşdırma və ərazi idarəetmənin kompleks təkmilləşməsi konsepsiyası işlənib hazırlanmışdır. Azərbaycanda ərazi-istehsal kompleksinin formalaşması, məhsuldar qüvvələrin yerləşməsinin təkmilləşməsi, davamlı və tarazlı regional inkişaf, regional siyasət və idarəetmə məsələlərinin təhlili, keçid dövrünün elmi cəhətdən əsaslandırılması Əli Nuriyevin adı ilə bağlıdır.

İqtisadçı alimin elmi yaradıcılığında ümummilli lider Heydər Əliyevin və onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin sosial-iqtisadi inkişaf siyasətinin təhlili, təbliği və reallaşdırılması ilə bağlı elmi təklif və tövsiyələr önəmli yer tutur. Onun "Azərbaycanda iqtisadi inkişaf və modernləşmə siyasətinin konseptual əsasları" fundamental tədqiqatı Ulu öndərin sosial-iqtisadi inkişaf siyasətinin təhlilinə və onun yaradıcılıqla davam və inkişaf etdirilməsi məsələlərinin şərhinə həsr olunmuşdur.

Son illərdə Əli Nuriyevin fəal iştirakı ilə Azərbaycanda inzibati-ərazi bölgüsü və ərazi idarəetmənin təkmilləşdirilməsi konsepsiyasını işləyib hazırlamışdır. Onun yaradıcılığının mühüm istiqamətlərindən birini də ailə, elm, təhsil, cəmiyyət və onun idarəetmə sistemi haqqında fəlsəfi yanaşmalar təşkil edir. Bu əsərlər elmi-mədəni dairələrdə cəmiyyət problemlərinə yeni baxış kimi qarşılanmış, geniş oxucu kütləsinin də rəğbətini qazanmışdır.

Əli Nuriyevin yaradıcılığı həyata vəsiqə alma miqyasına görə də önəmlidir. Onun baramaçılıq-ipəkçiliyin inkişafına, aqrar-sənaye məhsulları keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, əhalinin ət və ət məhsulları ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına aid tədqiqatlarının nəticələri qeyd edilən sahələrdə problemlərin həllinə kömək etmişdir. Alimin ötən əsrin 80-ci illərdə hazırladığı inzibati-ərazi bölgüsünün, iqtisadi rayonlaşdırmanın və ərazi idarəetmənin qarşılıqlı əlaqədə və sistem halında təkmilləşməsi konsepsiyasndan müstəqilliyin ilk illərində yeni inzibati rayonların yaranmasında, 1995-ci ildə qəbul edilmiş iqtisadi rayonlara bölgü şəbəkəsinin formalaşmasında elmi mənbə kimi istifadə olunmuşdur.

Əli Nuriyevin bilavasitə rəhbərliyi altında 30 fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru hazırlanmışdır. O, 50 ildən artıq müddətdə elmi fəaliyyəti tədrislə sıx əlaqələndirərək ali məktəblərdə müxtəlif fənlərdən mühazirələr oxumuşdur. Alim son 20 ildə Dövlət İdarəçilik Akademiyasında dövlət İdarəçilik nəzəriyyəsi, regional idarəetmə fənlərdən dərs demişdir.

Əli Nuriyev 1970-ci ildə gənc alimlərin respublika müsabiqəsinin qalibi olmuşdur. İqtisadçı alim 2001-ci ildə AMEA-nın müxbir üzvü seçilmişdir. 2005-ci ildə ona professor elmi adı, 2009-cu ildə isə Əməkdar elm xadimi fəxri adı verilmişdir.

Təhsildə və elmdə xidmətləri ilə ucalmış və məşhurlaşmış, ölkəmizin iqtisdi tərəqqisinə elmi töhfələr vermiş görkəmli iqtisadçı alimimiz Əli Nuriyevin ötən yubileyləri ölkəmizdə layiqincə qeyd edilmişdir. Azərbaycan elminin nufuzlu ağsaqqallarından olan müəllim və dostumuzun növbəti yubileyində onun dəyərli xidmətlərini qədirbilənliklə yada salmaqla dərin ehtiramımızı ifadə edirik. Əli müəllimi 85 illik yubileyi münasibətilə səmimi təbrik edir, ona uzun, sağlam ömür və yeni-yeni yaradıcılıq uğurları arzulayırıq.

Rəna SULTANOVA ,
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin professoru

Sevda MİKAYILOVA,
ETN İqtisadiyyat İnstitutunun baş elmi işçisi, iqtisad elmləri doktoru